

Posudek školitele

Bohumír Bernášek, Písek a jeho společenské elity před 1. světovou válkou (1880 – 1914), bakalářská práce, UK FF, Ústav hospodářských a sociálních dějin 2010, 77 s. včetně tabulek a obrazových příloh

Pan Bernášek je pracovitý i cílevědomý student historie. Při volbě svého tématu se projevila též vhodně skutečnost, že je zároveň studentem pražské právnické fakulty. Za základ společenských elit v městě Písku před první světovou válkou považuje totiž jejich reprezentaci v obecní samosprávě, jež se řídila celou řadou právních regulativů, jež pak měly konkrétní důsledky v lokální samosprávné praxi. Rok 1880 si vybral jako počátek svého výkladu zejména proto, že od této doby lze nalézt dostatek archivních i dalších pramenů potřebných k detailnější analýze zvoleného tématu. K dalším kladům jeho textu je třeba přičíst skutečnost, že otázku lokálních elit analyzuje v jihočeském regionu, v němž industrializace nastupovala váhavěji než v jiných oblastech Čech, a to i tehdy, když zohledníme jen území obývaná převážně příslušníky českého národa.

Autor si přitom velmi dobře uvědomuje jisté úskalí takového přístupu. Přesvědčivě totiž zjišťuje, že v Písku industriální modernizaci svým způsobem suplovala modernizace vzdělanostní infrastruktury, neboť v něm sídlila celá řada škol, z nichž místní gymnázium a lesnická škola měly význam, jenž administrativní celek této lokality zjevně přesahoval, a to i v tom případě, když k němu přičteme i přilehlý stejnojmenný politický okres. Rozvinuté školství pak způsobovalo, že mezi komunálními elitami v Písku jsou výrazně zastoupeni pedagogové. Za zkoumané období jich bylo 9 z 38 příslušníků inteligence; po nich následuje po 7 advokátech a státních úřednících (s. 71)¹. Hlavní pozornost p. Bernáška se soustřeďuje na vytváření městského zastupitelstva v Písku (58% řemeslníků + 35% příslušníků inteligence, viz též s. 71), jež je možno považovat za základní soubor potenciálních představitelů místních elit. Na jeho

¹ V tab. č. 12 na s. 71 je uváděno chybně jen 25 řemeslníků, kdežto v textu správně 63. Zároveň je otázkou, do jaké míry je vhodné 4 stavitele a 1 továrníka řadit do skupiny „inteligence“.

profesní složení měl podle jeho zjištění rozhodující vliv I. a II. volební sbor, tedy ty nejmajetnější a potom i nejvzdělanější občané. V této souvislosti bylo v Písku stále prestižní vlastnictví domu, zejména pak domu pravovárečného, neboť písecký pravovárečný pivovar byl ve sledovaném období stále velmi důležitým průmyslovým podnikem.

Autor si je též velmi dobře vědom toho, že zde při upevňování či vytváření vlivových sítí aktuálních či potenciálních lokálních elit hrály vskutku výraznou roli příbuzenské vztahy. Modernizační linie ve vytváření obecního zastupitelstva se jako jinde projevuje v tom, že jeho členové si svoji společenskou pozici vesměs paralelně budují aktivním členstvím v různých spolcích; zejména pak účastí na správě místní záložny a spořitelny, jak dokumentují vzorně vypracované tabulky na s. 66 - 70. Bakalářská práce p. Bernáška naplňuje vysoký standard současného bádání o komunálních elitách také analýzou podílu voličů v jednotlivých volebních sborech na celkovém počtu obyvatelstva, jenž činil r. 1880 11, 28% a r. 1906 14, 51%. Konstatuje též, že r. 1896 volilo v I. a II. sboru cca 91% oprávněných voličů, kdežto ve III. jen 49,4% voličů (s. 62 – 63). Přiměřenou pozornost věnuje též stranickému aspektu v diferenciaci místních politických zájmů a městským příjmům a vydáním, v nichž hrály klíčovou roli městské lesy.

Ve své bakalářské práci zároveň prokazuje bezpečnou znalost předmětné odborné literatury; ukázněně se v ní drží též zvolené výkladové linie. K jeho podání by bylo možno uplatnit povětšinou jen připomínky typu, co by mělo být pojednáno „více“, či co by „ještě“ mělo být sděleno. Pan Bohumír Bernášek napsal po mém soudu kvalitní text, jenž je velmi vhodným základem pro budoucí diplomovou práci. Jeho bakalářskou práci proto *velmi rád doporučuji k úspěšné obhajobě.*

Praha 18. 8. 2010

Prof. PhDr. Jiří Štaif, CSc.